

De vrouw die in het water zit

*In een yurt in het Parijse Bois de Bologne komt een groep vrouwen samen rond een yonialtaar. En daar hebben ze veel geld voor over. Een verhaal van **Annemieke Dannenberg** over vrouwelijke verbondenheid, moederschap en blind vertrouwen. 'Ik moest dit gebaar maken. Mijn spaargeld weggeven om te tonen dat ik geloofde dat er ook voor mij steun is weggelegd.'*

'Sisters,' zei Nathalie, en ze keek de kring rond waarbij ze elke vrouw voor een moment nadrukkelijk in de ogen keek. Ze duwde haar handpalmen tegen elkaar en hield ze voor haar hart, ademde diep in en uit op een a-klank. Nathalie liet haar armen los langs haar lijf vallen en schudde haar lichaam, haar dikke buik bleef onbeweeglijk als gesteente vooruitsteken. Misschien bewoog er toch iets. Ik zag voor me hoe een piepklein priemend vingertje door de pezen en het buikvet heen naar me wees. Een bubbelende stem vanuit de baarmoeder. 'Ik zie jou.'

Ik legde een hand op mijn buik. 'Dank jullie wel dat jullie hier zijn,' vervolgde ze. 'Misschien is dit de avond waarop onze cirkel van overvloed compleet wordt.' Nathalie hield mijn blik iets langer vast, ik voelde een blos over mijn wangen trekken en keek de kring in. Een vrouw had haar baby in een draagdoek op haar borst gebonden. Hij sabbelde op zijn moeders pink. In de hoek van de yurt lag een peuter op een schapenvel te slapen. Ik had niet eerder in een ruimte gezeten met zoveel moeders en kon niet anders dan denken dat het een teken moest zijn. De yurt was slecht verlicht met een zoutlamp die een hoekige inkeping had. Er hingen snoeren kerstlichtjes op batterijen aan het houten raamwerk. 'Mischa,' zei Nathalie, 'ik ben héél blij dat je hier bent. Therese heeft me veel over je verteld en ik zei tegen haar, als je vrouwen kent die op dezelfde frequentie vibreren, neem ze vooral mee.'

Deze tekst is tot stand gekomen in het kader van de schrijfresidentie van Vlaams-Nederlands huis deBuren in samenwerking met Fondation Biermans-Lapôte.

Therese drukte me op het hart nergens naar te googelen

Therese had me uitgenodigd. Ze was zo iemand die weinig werkte en toch altijd genoeg geld had voor cursussen in zelfontwikkeling, reizen en vegan voedsel. Als ze een illustrator tegenkwam die werk maakte dat ze mooi vond, trok ze direct haar portemonnee. Als een dakloze haar om geld vroeg, aarzelde ze niet. Therese was mijn meest ontspannen vriendin en had de mazen in de wetten van de conventies gevonden om te leven zoals zij wilde. Ik was een jaar geleden gestopt met mijn PhD om keramiste te worden maar bleef zoeken naar houvast op het moment dat ik die juist had opgegeven.

Therese en ik hadden het vaak over de manieren waarop ze haar autonomie had verworven. Ze handelde in bitcoins, volgde de FIRE-methode en verhuurde haar huis op de momenten dat ze bij haar partner sliep. Therese opperde dat ik het raam van mijn huis kon verhuren aan de gemeente door ze er een pinautomaat voor te laten plaatsen of kon meedoen met de Mandala om mijn studieschuld af te betalen. Haar levensstijl intrigeerde me. Ik had geen eigen huis. Ik beloofde mee te komen.

De bijeenkomst werd in een yurt gehouden in het Parijse Bois de Boulogne. Ik had tot dat moment nooit eerder een yurt in Bois de Boulogne gezien of van de Mandala gehoord. 'Nathalies aarde heeft het geregeld,' had Therese gezegd. Ze sprak wel vaker in elementaire termen en ik vertrouwde haar. Therese drukte me op het hart nergens naar te googelen. 'Wij zijn de grootste nachtmerrie van de kapitalisten,' zei ze. 'Wat je online leest reflecteert alleen maar de angst van het

patriarchaat.' Toen ik begon te sputteren dat ik met mijn academische graad heus wel onderscheid kon maken tussen feiten en persoonlijke reflecties kreeg ik via AirDrop een document over de Mandala, ook wel *Dreamweaver*, *Blessing Loom* en *Circle of Abundance* genoemd. En terwijl ik door het document heen scrolde, las over de economie van het geschenk, over vrouwen die een alternatieve economie creëerden waarbij ze elkaar ondersteunen in het vervullen van hun dromen, was er niets in mij dat ongelovig, kritisch of wars werd van de lotusbloem die zich splitste en splitste en splitste in het document. Ik las het als een toegangspoort tot een wereld waarvan ik deel wilde worden.

In een plastic tas van de Supermarché zat aarde die een vrouw, die ik leerde kennen als Davida, zorgvuldig verkruimelde op de vloer. Met haar vingertoppen tekende ze twee naar elkaar toelopende uiteindes in de aarde, stond op en bekeek de grond met een frons tussen haar wenkbrauwen. 'Is het scheef? Kan iemand even meekijken?' De vrouw met de baby in de draagdoek legde een hand op haar schouder. 'Het is jouw *yoni* vandaag... Voel haar energie, haar schoonheid, haar kracht!' Davida paste toch nog iets aan en legde toen één voor één rozenbladeren neer als buitenste schaamlippen en gesuikerde amandelen als binnenste. Toen het yonialtaar af was, kwamen alle vrouwen in de cirkel zitten. Ze noemden om beurten hun naam en vertelden hoe ze zich, precies op dat moment, voelden. Wanneer iemand zich uitsprak

over werk, een conflict met een collega of een verlangen voor de toekomst, onderbrak Nathalie hen. Ze deed dat vaak met haar ogen dicht, noemde de vrouw bij naam en vroeg waar ze dat kon voelen in haar lichaam. Een keel die werd afgeknepen door het denken aan een dominante baas, een verlamd gevoel in de benen toen een vrouw uitsprak na te denken over een scheiding van haar partner. Elke vrouw zette een klein object neer rondom het altaar en at een gesuikerde amandel op. Een yonistiek van rozenkwarts, een glanzend geschuurde speksteen, herfstblad, kristallen en de tarotkaart met de magiër. Ik zag iemand haar deck schudden voordat ze blind een kaart trok. Ik had mijn oorbellen uitgedaan en ze erbij gelegd. Het waren slangetjes. Dat leek me het meest passend van alles wat ik in mijn broekzakken had kunnen vinden, zoals tankbonnen, haarspelden en de papieren omhulsels van After Eight-chocolade.

Ik stelde mezelf voor zoals ik dit had gezien bij de anderen, legde een hand op mijn hart en ademde diep in en uit voordat ik vertelde dat ik het spannend vond om erbij te zijn en me tijdens het luisteren naar de vrouwen warm en zacht voelde worden. Mijn ogen ontmoetten de gesmolten ogen van de vrouwen, de lach om alle soorten lippen, de ontvankelijkheid. Ze vroegen me naar mijn droom en ik deelde mijn verlangen om te creëren. 'Ik zie het vuur in je branden, Mischa,' merkte Nathalie op. 'Je geeft me een heel goed gevoel. Hopelijk sluit je je bij ons aan.'

Iedere vrouw had een heldere positie in de Mandala, gesymboliseerd door de elementen

water, aarde, wind en vuur. Deze elementen stonden voor een fase van een spirituele ontwikkeling. De kern van de Mandala was het water, omgeven door twee aarde-vrouwen, vier winden en acht vuren. Sommigen vrouwen deden aan meerdere Mandala's mee, als je eenmaal tot het hart van de Mandala was doorgedrongen en 'in het water zat' ontving je ondersteuning van alle vuren die waren toetreden zodat je je droom kon waarmaken. Bij deze Mandala was dat 40.000 euro in totaal.

Elke vrouw die met de Mandala meedeed begon als vuur en elk vuur belichaamde de spirituele wet dat als je geeft in vertrouwen, je beloond zal worden met overvloed. De Mandala was niet statisch, de Mandala bewoog in het ritme dat de vrouw in het water verkoos. Met elke transitie verschoof er iets. Als vuur maakte je je los van de dingen die niet goed voor je zijn en ging je op zoek naar jouw droom. Van vuur bewoog je naar wind, van wind naar aarde, van aarde naar water. Als de vrouw in het water haar droom had voltooid, vertrok ze en splitste de Mandala zich in twee nieuwe Mandala's zodat de twee aarde-vrouwen water werden.

Ik leerde al snel dat deze Mandala geworteld was in tientallen andere Mandala's, dat er vanaf meerdere continenten werd deelgenomen, dat er een hybride ontmoetingsvorm plaatsvond, hier in de yurt, via Zoom, en in alle groepschats. De Mandala was niet alleen iets wat ik kon waarnemen, de Mandala trok een doorzichtig rag om mij heen.

'Onze microkosmos,' zei Davida nadat ze

De kern van
de Mandala
was het
water,
omgeven door
twee aarde-
vrouwen, vier
winden en
acht
vuren

de Mandala voor mij visueel hadden gemaakt met objecten van het yoni-altaar. De vrouwen hieven hun armen in de lucht en bewogen hun vingers als de vleugels van een vliegende kolibrie richting de grond. 'Een *love shower*,' verduidelijkte Nathalie. Ze pakte een herfstblad op. 'Als je wilt, ben jij mijn achtste vuur,' en ze legde het blad weer neer. 'Hoe voelt dat voor jou?'

Het regende en ik stond buiten. De druppels koelden mijn hete wangen af, sijpelden langs mijn nek mijn trui in. Ik duwde mijn voeten wat dieper in het gras. Ik had het gemist om onder vrouwen te zijn. Het witte zeil van de yurt was gepokt en modderig aan de onderkant. Er zat een houten deur in met een ruitje dat was beslagen. Ik voelde mijn adem hoog in mijn borst en gaf met mijn handpalmen wat druk op mijn bovenbenen. 'Even je centrum vinden,' mompelde ik tegen mezelf. Ik had hun verteld wat ik Therese ook had verteld. Het gebeurde gewoon. Ik had het zo vaak ingeslikt dat ik me niet meer kon inhouden. En toen ik eenmaal was begonnen met praten wilde ik geen detail overslaan. Alsof ik daarmee eindelijk de ruimte kon innemen die ik toen niet had ingenomen. Alsof ik de gebeurtenis bestaansrecht kon

geven en kon zeggen: 'Ik ben ook een moeder. Je ziet het misschien niet aan me, maar ik heb een moederlijke keuze gemaakt.' Ik kon het steelpannetje zien in de lucht en dacht aan aartsvader Abraham die ooit ook zo naar de sterren had gekeken, ongelovig toen God hem vertelde dat zijn nageslacht zo talrijk zou zijn als de sterrenhemel. Ik legde een hand op mijn buik die heet was geworden van het geheim dat zo lang opgesloten had gelegen.

In deze Mandala belichaamde de zwangere Nathalie het water. Helen, de vrouw aan wie zij ooit geld had gegeven was nu een *big sister*, ze opereerde van buiten het Mandala-stelsel. Helen was via het scherm aanwezig om mij uit te leggen dat, hoewel ik de gift met een open hart en zonder verwachtingen aan Nathalie moest schenken, Nathalie mij wel emotioneel zou ondersteunen totdat ik ook in het water zou zitten. 'Eigenlijk is het geven van de gift nog het makkelijkste,' zei Therese. 'Het échte werk begint daarna.' Met een beetje vertraging riep Helen door het computerscherm: 'Ahey *sister*!'

Ik had de pil die ik van de huisarts had gekregen doorgeslikt met een slok oud water uit mijn fles. Tijdens de teamvergadering

had ik het gevoeld. Ik zat op het toilet van de zesde verdieping waar het licht automatisch uitging als je niet bewoog. En ik bewoog niet. Mijn ogen raakten gewend aan het duister. Er kroop een kleine spin tussen de richels van de wandtegels, zijn pootjes traag en sierlijk de omgeving verkennend. Ik keek naar de spin, die plotseling heel stil bleef zitten toen ik kreunde en met een steek in mijn buik voelde hoe mijn lichaam het kind afstootte. Toen ik dat had gezegd werd ik misselijk. Ik had naar Nathalies buik gekeken terwijl ik het zei. Ik voelde hoe de walging zich als een slang vanuit mijn baarmoeder omhoog drong, tussen mijn borsten door, zich in mijn keel nestelde, om mijn hals heen vouwde en ik stopte abrupt met praten. Ik vroeg me af wat ze dachten, of ik verjaagd zou worden uit de yurt, de stad zou doorkruisen als een zwerver, bekeken door de ramen en nagewezen als een lafaard, een vrouw die niet durfde, een moeder zonder kind.

Toen ik van het toilet terugkwam en aanschoof bij de teamvergadering, wierp de professor een geïrriteerde blik op me. 'Dat duurde lang.' Ze sprak verder over veilige opslag van onderzoeksdata en het beschermen van onze onderzoeksobjecten. De vergadering werd afgesloten en ik liep naar de koffieautomaat, drukte op de knop voor een Wiener

melange. Mijn stappen op de vloerbedekking dreunden dof na in mijn buik, met elke stap werd ik lichter in mijn hoofd.

Nathalie vroeg of ik tegenover haar kwam zitten. Haar gezicht glom. Ze had haar handen om haar buik gevouwen en keek me aan met natte wangen. Als vanzelf hilde ik mee terwijl mijn hele lichaam begon te trillen. 'Mag ik je vasthouden?' vroeg ze. Ik knikte. 'Ik voelde Nathalies warme buik, ze trok me naar zich toe en omhelsde me terwijl de buik afstand tussen ons creëerde. Ze had haar handen op mijn slapen gelegd. 'Mogen wij je ook vasthouden?' Ik knikte weer zonder mijn blik af te wenden van Nathalie. Therese en de andere vrouwen kwamen dicht om ons heen zitten, iemand begon te neuriën en de vrouwen vulden haar aan, creëerden een bedding van geluid, laag vibrerend op elke uitademing. Therese gaf zacht druk op mijn onderrug, ze schudde een beetje en het verdriet dat ik al die tijd in me droeg kwam los. Ik voelde een pijnscheut in mijn bekken en hoorde mezelf janken als een wolvijn. Therese bleef druk uitoefenen met haar hand. 'Vergeet niet te ademen,' zei een van de winden. Langzaam werd mijn gejuik zachter. Ik schrok toen ik de baby voelde trappelen en keek omlaag. Nathalie schoof haar trui omhoog

een
lafaard,
een
vrouw
die niet
durfde,
een
moeder
zonder
kind

en legde haar benen om mij heen, ze schoof nog dichters naar me toe. Haar gewicht op mijn schoot duwde mijn benen dieper de grond in. Wanneer mijn bovenlichaam wankelde werd ik met zachte handen terug naar het midden gebracht. Iemand, ik zag niet wie, aaide het gevoeligste plekje in mijn nek, bewoog haar vinger omhoog tot op mijn kruin. Als vanzelf maakte ik me langer. 'Leg je handen er maar op,' zei Nathalie. Ze trilden. Tintelingen trokken door mijn armen, benen. Ik klappertandde zonder dat ik het koud had. Mijn wangen waren nat en heet. Nog voor mijn vingertoppen Nathalies buik raakten voelde ik de energie van haar kind, van mijn kind, van het moederschap dat zich in een ander universum ontvouwde. Ik versmolt met haar lichaam en zwol op met liefde. Ik voelde me alsmaar groter worden, meer lichaam, meer moeder, meer verbonden. Mijn kind had me hiernaar toegebracht. Ik wist het zeker. Misschien was het niet gegaan zoals ik had gedacht. Nathalies weeën zouden ook de mijne zijn, haar bevalling zou mijn verlossing zijn. De vrouwen bleven neuriën en ik zong. Ik zong een lied voor mijn kind. Met mijn handen op Nathalies beweeglijke buik hief ik mijn hoofd op en keek ik haar aan. Ik zag mezelf in haar ogen weerspiegeld en ik bleef kijken. Ik zong het lied voor mijzelf. Dit was hoe vergeving voelde.

'Natuurlijk zegt je gezonde verstand 'nee,' had een van de vrouwen via Zoom gezegd. 'We zijn allemaal geconditioneerd om wantrouwig te zijn tegenover geld. Dat is ook precies waarom we allemaal denken dat we het alleen moeten doen.' Dat was waar. Dat gold voor mij. Wat als iemand mij hulp had aangeboden toen ik zwanger was? Iemand die niet zou zeggen dat ik in een tehuis kon gaan wonen, maar iemand die zou geloven dat ik het aankon. Ik, een moeder. Ik wist niet goed of ik me nu verdrietig voelde of blij. Of ik op het punt stond van huilen of lachen. Ik wilde dat ik deze vrouwen eerder had ontmoet.

'Kom je zo terug, lieverd?' Therese stond in de deuropening van de yurt. Ik snoof de koude lucht op en wreef met mijn handen de regendruppels dieper mijn poriën in. 'Ik kom zo,' en ik lachte naar haar. 'Zeg je het als je iets nodig hebt?' Ik knikte. Ik had zin in een glas wijn maar de vrouwen noemden zich *high on life* en zondigden alleen met rauwe cacao. Ze dronken vanavond kurkuma-gemberthee met haveremelk. Mijn tong tintelde van de kruiden. Ik rook mezelf, voelde me plakkerig, heet. Elk vuur bracht 5000 euro in, een transactie waar je in het bijschrift 'cadeau' bij moest zetten voor de vrouw die in het water zat.

Ik had
zin in een
glas wijn
maar de
vrouwen
noemden
zich *high
on life* en
zondigden
alleen met
rauwe
cacao

Als ik het geld aan Nathalie zou geven zou het net zijn alsof ik het aan mezelf zou geven en ik keek omhoog naar de sterren. Ik probeerde mijn rationele bezwaren te sussen. Alles kwam hier samen. In dit bos. In de yurt. Met mijn hand op mijn blote buik en Nathalie aan wie ik mijn geld kon geven. Zelfs al zou ik niet alle stappen doorlopen in de Mandala, dan nog moest ik dit gebaar van vertrouwen maken. Mijn spaargeld, dat ik had verzameld om nooit meer in die situatie te zitten, weggeven om aan mijzelf te tonen dat ik geloofde dat er ook voor mij steun is weggelegd. Ik keek van het beslagen ruitje naar het uitgestrekte grasveld om de yurt heen. Elke vrouw in de Mandala had ook haar twijfels, en was ze toch overkomen. Niet omdat er enige zekerheid is in het leven, maar vanuit zachtheid en vertrouwen.

Toen ik de yurt in liep stonden alle vrouwen hand in hand in een halve cirkel en keken naar me. Het altaar was verplaatst en er lag een meditatiekussen in het midden van de cirkel. Therese porde met een stuk hout in de kachel en ging daarna bij de anderen in de cirkel staan. 'We krijgen allemaal één kans om te geven zonder verwachtingen en één kans om te ontvangen zonder verwachtingen hier in de *sisterhood*,' zei Nathalie. 'Er is geen belofte, geen garantie, er is alleen vertrouwen in de kracht van deze alternatieve economie, vertrouwen in overvloed, vertrouwen in zusterschap.' Ze stak haar handen naar me uit als uitnodiging om in het midden van de cirkel te komen zitten.

Annemieke Dannenberg schrijft gedichten en verhalen en is geestelijk verzorger in opleiding. Ze studeerde Creative Writing en religiewetenschappen. Ze is lid van kunstcollectief ROEM, trad op verschillende podia op en werd in 2020 geselecteerd voor de schrijfresidentie van deBuren. Literair werk van haar is gepubliceerd op *Samplekanon*, *Hard//hoofd* en *De Optimist*.

Lisette van der Maten maakt sferische, abstracte en soms mystieke beelden die uit spannende materiaal- en kleurencombinaties bestaan. Naast het maken van boswandelingen bestudeert ze kindertekeningen en leert ze de jonge generatie het belang van experimenteren, spelen en onderzoeken door middel van het creatieve proces.